

POTRZEBIZNA (1) *sb f*

e oraz a jasne.

sg *N* potrzebizna. ◊ [A potrzebiznę. ◊ L potrzebiznie. ◊ pl A potrzebizny. ◊ L potrzebiznach.]

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów).

I. W funkcji właściwej:

1. [To, że coś, czego w danym momencie brak, jest konieczne do osiągnięcia czegoś:

Zwrot: »potrzebiznę [czego] mieć«: nyeopuszczaicze vczynycz, Czo wam mowia, Ale rzeczczie, yss pan tego potrzebysne ma *SprChęd* 12.]

2. Sytuacja wymagająca pomocy:

[Wyrażenie przyimkowe: »w [czyjej] potrzebiznie ([czyich] potrzebiznach)«: [mówi Jezus:] tego [człowieka] ĩa w ĩego potrzebĳznach nĳgdĳ nĳe opuszczĳe. *ModlKonst* 131; w kazdeĳ potrzebĳznĳe wlaszneĳ ĳ pospolĳteĳ do modlĳtwĳ szĳe zawzdĳ vczĳekaĳ *ModlKonst* 153, 154; *ModlKobiet* 31v; á moĳeĳ mi pomocz y łalkawą pomocniczą być W mogich potrzebiznach *Pozdraw* G7v, G8v.]

a. Bieda, niedostatek: Indigentia, Potrzebizná/ Niedostátek. *Mącz* 100d.

3. [Rzeczy potrzebne [na co]: abilo yest tedi wpiatek, wktoris [Żydzi] przigotowały potrzebisy na ych nyedziele *SprChęd* 80.]

II. [W funkcji czasownika niewłaściwego [praes: potrzebizna jest, praet: potrzebizna była, con: by była potrzebizna]: A vifitatorouie tham kedi vifituią niemaia długo mieszkacz [...]. Oprócz ze bi bela potrzebizna. *StatNorb* 105v.

potrzebizna komu: Potrzebisna yest wa(m) [...], aby yeden czlowiek vmarl zalud *SprChęd* 8. Cf *Fraza*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby, iżby, iże]: Bo potrzebysna była, aby pyerwey wyelka nocz wyobrazona godviancz przimowal, Apothem sswiathoscz prawey wyelkenoczy *SprChęd* 25, 3, 4, 5, 19.

Fraza: »co jest potrzebizna« [w tym: komu; ku czemu]: kvp tho, czo potrzebyssna yest kv dnyu wyelkonocznemv *SprChęd* 30; Pytayczie mye a mowczie, czo gesth wam potrzebysna. *SprChęd* 128.]

Synonimy: **I.2.a.** *bieda, mizeryja, nędza, niedostatek, ubostwo.*

Cf **POTRZEBIZNOŚĆ, POTRZEBNOŚĆ**

RS, KW